

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Білоцерківський національний аграрний університет
Агробіотехнологічний факультет

Спеціальність 201 «Агрономія»

Допускається до захисту

Завідувач кафедри технологій в рослинництві та
захисту рослин

канд. с.г наук, доцент _____ Т.В. Панченко

« ____ » _____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА
УРОЖАЙНІСТЬ СОРТІВ ОЗИМОЇ ПШЕНИЦІ ЗА ІНТЕНСИВНОЇ
ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОЩУВАННЯ В УМОВАХ НВЦ БНАУ
БІЛОЦЕРКІВСЬКОГО РАЙОНУ КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Виконав Небесний Владислав Юрійович _____

Науковий керівник, канд. с.г наук Остренко М.В. _____

Рецензент, канд. с.г наук Федорук Ю.В. _____

Я Небесний Владислав Юрійович засвічую, що кваліфікаційну роботу виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква – 2023

**БЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
АГРОБІОТЕХНОЛОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

Спеціальність: 201 «Агрономія»

Затверджую

Гарант ОП 201 Агрономія

доктор с.г. наук М.Б. Грабовський

« ____ » _____ 2023 р.

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу здобувачу

Небесному Владиславу Юрійовичу

прізвище, ім'я та по батькові

Тема: Урожайність сортів озимої пшениці за інтенсивної технології вирощування в умовах НВЦ БНАУ Білоцерківського району Київської області.

Затверджено наказом ректора № ____ від _____

Термін здачі студентом готової кваліфікаційної роботи в деканат: до «1» листопада 2023 р.

- Перелік питань, що розробляються в роботі.

- a. встановити тривалість періоду „сівба – поодинокі сходи” і вміст білка у зерні досліджуваних сортів;
- b. провести фенологічні спостереження за ростом, розвитком досліджуваних сортів озимої пшениці;
- c. встановити ступінь ураження борошнистою росою сортів пшениці озимої впродовж вегетації;
- d. визначити густоту рослин, їх куцистість та щільність продуктивного стеблостою досліджуваних сортів;
- e. визначити висоту рослин досліджуваних сортів;
- f. проаналізувати структуру колосу досліджуваних сортів;
- g. визначити вміст білка, клейковини та її якість досліджуваних сортів;
- h. визначити урожайність сортів озимої пшениці;
- i. проведення економічного аналізу ефективності вирощування озимої пшениці за інтенсивної технології.
- j. на основі отриманих результатів зробити відповідні висновки та пропозиції;
- k. опрацювати до 50 літературних джерел та зробити розділ огляд літератури

Календарний план виконання роботи

Етап виконання	Дата виконання етапу	Відмітка про виконання
Огляд літератури	До 1 жовтня 2023 р.	виконано
Методична частина	До 1 жовтня 2023 р.	виконано
Дослідницька частина	2022-2023 рр.	виконано
Оформлення роботи	Жовтень 2023 р.	виконано
Перевірка на плагіат	Листопад 2023 р.	виконано
Подання на рецензування	Листопад 2023 р.	виконано
Попередній розгляд на кафедрі	Листопад 2023 р.	виконано

Керівник кваліфікаційної роботи _____ доцент Остренко М.В.

підпис

Здобувач _____

Небесний В.Ю.

підпис

Дата отримання завдання «06» квітня 2022 р.

РЕФЕРАТ

Небесний Владислав Юрійович. Урожайність сортів озимої пшениці за інтенсивної технології вирощування в умовах НВЦ БНАУ Білоцерківського району Київської області.

Досліджено: реакцію різних сортів пшениці озимої на вирощування із застосуванням інтенсивної технології в порівнянні з сортом-контролем.

Використано: польові та лабораторні методи досліджень, проведено математичну обробку результатів досліджень.

Виявлено: що тривалість періоду „сівба - поодинокі сходи” має взаємозв’язок з умістом у зерні сортів пшениці білка, тривалість періоду „сівба – збиральна стиглість” найменшою була у сорту Перлина Лісостепу, а найбільшою у сорту Миронівська 65. Всі досліджувані сорти з довжиною стебла 92,0 – 98,0 см, є середньорослими, а значить не зовсім стійкими до вилягання. Серед досліджуваних сортів більш стійкими до борошнистої роси є Поліська 90 та Перлина Лісостепу.

Зроблено висновок: що сорти Перлина Лісостепу та Миронівська 65 за використання інтенсивної технології забезпечують високу урожайність а також мають високі показники рентабельності та чистого прибутку.

Одержані результати: найбільше білка та клейковини було у зерні, а також найвищу урожайність в умовах господарства отримано у сорту Миронівська 65.

Кваліфікаційна робота магістра містить 66 сторінок, 18 таблиць, 3 рисунки, список використаних джерел із 42 найменувань, 4 додатки.

Ключові слова: пшениця озима, сорт, інтенсивна технологія, урожайність, фенофази, колос, борошниста роса.

ANNOTATION

Nebesnyi Vladyslav Yuriiovich. Yield of winter wheat varieties under intensive cultivation technology in the conditions of the BNAU Research Center of Bilotserkiv district, Kyiv region.

Researched: the response of different winter wheat varieties to cultivation using intensive technology in comparison with the control variety.

Used: field and laboratory research methods, and mathematical processing of research results.

Detected: that the duration of the period "sowing - single seedlings" has a relationship with the protein content of wheat varieties, the duration of the period "sowing - harvesting ripeness" was the shortest in the variety Perlyna Lisostepu, and the longest in the variety Mironovskaya 65. All the studied varieties with a stem length of 92.0 - 98.0 cm are medium-sized, and therefore not quite resistant to lodging. Among the studied varieties, Poliska 90 and Perlyna Lisostepu are more resistant to powdery mildew.

It was concluded: that the varieties Perlyna Lisostepu and Myronivska 65, using intensive technology, provide high yields and have high profitability and net profit.

Obtained results: Myronivska 65 had the highest protein and gluten content in the grain, and the highest yields in the farm conditions.

Qualification work the master's thesis contains 66 pages, 18 tables, 3 figures, a list of 42 references, and 4 appendices.

Key words: winter wheat, variety, intensive technology, yield, phenophases, ear, powdery mildew.

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	6
РОЗДІЛ 1 ПРИНЦИП ПІДБОРУ СОРТІВ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ ДЛЯ ІНТЕНСИВНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ (огляд літератури)	7
1.1. Принцип підбору сортів пшениці озимої для інтенсивної технології	7
1.2. Особливості росту та розвитку рослин сортів пшениці озимої	8
1.3. Сорт і удобрення	10
1.4. Сорт та строки і способи сівби	12
1.5. Сорти та норма і глибина сівби	14
1.6. Сорт і інтегрований захист від бур'янів, хвороб, шкідників	15
1.7. Сорт і строки збирання	17
РОЗДІЛ 2 БОТАНІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА БІОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПШЕНИЦІ ОЗИМОЇ (об'єкт досліджень)	19
РОЗДІЛ 3 УМОВИ, МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ДОСЛІДЖЕНЬ	31
3.1. Характеристика ґрунтів зони та дослідної ділянки	31
3.2. Погодні умови в роки проведення досліджень	32
3.3. Мета й завдання досліджень	34
3.4. Програма і методика досліджень	35
3.5. Агротехніка вирощування пшениці озимої	39
РОЗДІЛ 4 РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ	40
4.1. Настання фенологічних фаз росту та розвитку досліджуваних сортів	40
4.2. Стійкість сортів озимої пшениці до борошнистої роси	46
4.3. Висота рослин досліджуваних сортів і значення цього показника при вирощуванні їх у виробництві	47
4.4. Густота рослин, їх куцистість та щільність продуктивного стеблостою досліджуваних сортів	49
4.5. Урожайність, структура колосу та якість зерна досліджуваних сортів пшениці озимої в умовах господарства впродовж років досліджень	52
4.6. Економічна ефективність вирощування пшениці озимої	56
ВИСНОВКИ	58
ПРОПОЗИЦІЇ ВИРОБНИЦТВУ	59
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	60
ДОДАТКИ	64

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ткачук В.М., Панченко Т.В., Московчук В.М. та інші Причини форсування сортосумішей пшениці // Аграрні вісті, №2, 2003 – С. 6-8.
2. Животков Л.О. з співавторами. Озимі зернові культури. Урожай, К., 1993 – 286 с.
3. Сайко В.Ф. з співавторами. Наукові основи ведення сільського господарства. Урожай, К., 1994 – 329 с.
4. Нетіс І.Т., Макарчук О.О. Підвищення продуктивності озимої пшениці на легких ґрунтах. //Таврійський науковий вісник вип. 28. Херсон 2003 – С. 78-83.
5. Панченко Т.В. Особливості формування міжсорткових агробіоценозів озимої пшениці та вплив їх на урожайність та якість зерна. Автореферат канд. дис. 2001 – 16 с.
6. Русанов В.І., Ковалишина Г.М., Назаренко С.Г., Ковалишин Б.М. Збереження енергетичних і матеріальних ресурсів при вирощуванні озимої пшениці. Науково-технічний бюлетень МПП ім. В.М. Ремесла, вип. 4, Аграрна наука, 2004 – С. 148-155.
7. Ткачук В.М., Панченко Т.В. Підвищення продуктивності фотосинтезу в посівах озимої пшениці // Аграрні вісті, №3, 2002 – С. 7-10.
8. Ткачук В.М., Панченко Т.В. Шляхи ефективного використання потенціалу сортів озимої пшениці // Аграрні вісті, №4, 2004 – С. 7-10.
9. Новохатка В.Г. Строки сівби озимої пшениці у різних зонах України. // Вісник с.-г. науки, 1984 – С. 48-52.
10. Чубко О.П. Продуктивність озимої пшениці залежно від технології вирощування в Лісостепу України. Автореферат канд. дис., К., 2006 – 21 с.
11. Ізотов А.М. Розробка агробіологічних основ адаптування технології вирощування озимої пшениці в Криму. Автореф. докт. дис. Сімферополь, 2006 – 43 с.

12. Ільченко Н.А. Строки сівби озимої пшениці в Лісостепу України. Праді Миронівського інституту пшениці 1980 – С. 31-36.
13. Ільченко Н.А. Зимостійкість озимої пшениці залежно від глибини загортання насіння. // Вісник с.-г. науки, №4, 1987 – С. 32-34.
14. Кавунець В.П., Русанов В.І., Корчмарський В.С. Урожайність та якість насіння озимої пшениці після різних попередників. Науково-технічний бюлетень МІП ім. В.М. Ремесла, вип.2. Аграрна наука, 2002 – С. 203-213.
15. Мельников Д.І. Передпосівна підготовка ґрунту та урожайність озимої пшениці. Наукові праці УСТА, 1990 – С. 41-46.
16. Реєстр сортів рослин України на 2021 рік. Державна комісія України по випробуванню та охороні сортів рослин К., 2021 р. – С. 16-17.
17. Максимченко Л.Д. Строки збирання зернових хлібів і урожайність К., 1959 – 131 с.
18. Донченко Г.І. Строки збирання озимої пшениці і вологість зерна // Вісник с.-г. №8, 1961 – С. 31-33.
19. Жемела Г.П. Строки збирання озимої пшениці в лівобережному Лісостепу України // Зернові культури, №5, 1973 – С. 7-8.
20. Нетіс І.Т. Озима пшениця в зоні степу. – Херсон: Айлант, 2004. – 95 с.
21. Жужа О.О. Вплив агроекологічних факторів і сортових особливостей на урожайність , якість зерна та насіння м'якої озимої пшениці в умовах півдня України / Автореферат на здобуття наукового ступеня кандидата с.-г. наук/ 06.01.09 – рослинництво. – Херсон, ТОВ “Айлант”, 2002. –17с.
22. Носатовский А.И. Теоретическое обоснование оптимального срока возделывания озимой пшеницы // Доклады ВАСХНИЛ. - Вып. 11-12. – 1949. – С. 17-20
23. Кулешов Н.Н. Влияние экологических условий на рост, развитие и урожайность озимой пшеницы // Озимая пшеница. - Вып. 2. – М.: Госиздат с.-х. литературы, 1958. - С.3-67.
24. [Електронний ресурс]. – Доступний з <https://studfile.net/preview/7856355/page:24/>

25. [Електронний ресурс]. – Доступний з <https://agrosience.com.ua/plant/biologichni-osoblyvosti-ozymoi-pshenytsi>
26. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://bc-selecstation.com.ua/ua/pearl_lisostepu/
27. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://mip.com.ua/page/71-ozyma-pshenytsia-myronivska-65>